

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.Letnik V., št. 46.
Četrtna številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik**LJUDSKI GLAS****Glasilo Kmetško-delavske zveze.**

Stane letno 36— Din, mesečno 3— Din.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana,
Franciškska ulica 6-I.Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168.
Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din.
Oglaš: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Otrok in socializem.

Socializem ni samo gospodarski nauk, temveč tudi življenjski, za katerega morajo biti pogoji ustvarjeni v človeku samem. Da potrebuje proletariat še vsestranske vzgoje je znano vsem. Popolnoma napačna pa je misel, da je treba vzgajati k socializmu le odrasle, kvečjemu še mladino. Otroka nikakor ne smemo vzgajati v slepoti in brezbržnosti, če si želimo miselnih bojevnikov. Priprave za socializem morajo začeti pri otroku, ker samo na tistem, kar otrok sam doživi, bo temeljil njegov svetovni nazor!

Kapitalist lahko obvaruje svojega otroka vseh težav boja za obstanek. V toplo zakurjeni sobi, dobro rejen in varovan se vzgaja in razvija meščanski otrok. Kljub vsem pažnjam ostane pa često mani zmožen, kar mu seveda ne škoduje, ker ima dovolj časa in denarja pomoči in protekcije, da lahko vseeno »nekaj postane«.

Proletarskega otroka ustvarjajo pa slabo hranjeni, mnogokrat degenerirani stariši, od alkohola zastrupljeni očetje in od skrbi in dela zmučene ter od mnogih porodov oslabele matere. Otroku bi potreboval dobre hrane in varstva česar mu delavski stariši ne morejo nuditi, ker za služi oče komaj za skromno prehrano svoje družine. Pomanjkanje in skrbi so vzrok prezgodnji ostarelosti matere, ki zmučena ne more nuditi otrokom potrebne duševne hrane. Oče se v obupu udaja, tako da v nevednosti podvoji trp-

ljenje svojcev. Vzgoja proletarskega otroka tava torej med razvado in zanemarjenostjo.

Nobena stvar ne more obstati brez dobrega vodstva, zato je nemogoče predstavljati si redno družinsko življenje tam, kjer so materine moči preslabe za domače gospodinjstvo.

Brezposelnost, naraščajoča draginja itd. so vzrok raznim žalogram v družinskem življenju proletarca. Otroku pri takih razmerah torej ne more dobiti vsega česar potrebuje. Za domom je otroku najbližje šola. Šola bi morala biti pravzaprav pravo zavetišče otroku, dočim je danes le instrument vladajočega razreda, katerega interes je nuditi otrokom delavnega ljudstva le omejen del znanosti, ker je dovolj, da postanejo ti pokorni vojniki in potrpežljivi sužnji. Učitelji ni starejši prijatelji, kateremu otrok zaupa, temveč le »avtoriteta« katere se otrok boji in ki jo zasmehuje.

Slabe rodbinske razmere, pomanjkljiva šola, vpliv slučajne nevarne družbe na cesti, zapeljivost kinopredstav in slabe knjige so vzrok, da postane proletarski otrok prezgodaj razvit, divji in lažnjiv. Prezgodaj se proletarskemu otroku vzbujata strast po posestvu in užitku. Zato zavodno delavno ljudstvu poskrbi, da bodo izobraževalna društva nadomestila revnemu otroku tisto, česar pogreša doma in v šoli!

koliko milijonov dolarjev. V času vojne se ta denar ni mogel pošiljati sem, ker so imeli ljudje, katerim je bil namenjen, večinoma avstrijsko ali ogrsko državljanstvo. In je zaradi tega podpadel pod tako zvani Trading with the Enemy Act — zakon o trgovanju s sovražnikom. Za vse to imetje je bil imenovan poseben Alien Property Custodian — uradnik, ki je imel varovati lastnino tuincev. Po končani vojni se je pričelo izplačevanje, toda z našo državo so nastale težave, ker je ameriška vlada zahtevala izjavo reciprocitete od vseh novih držav. Naša vlada se je takrat postavila na stališče, da je zanjo taka izjava potrebna, češ da je Srbija z ameriškimi državljani vedno tako postopala, kakor Amerika želi. Vendar je bilo to pogrešno stališče, zakaj Amerika ni zahtevala recipročne pogodbe od stare Srbije, temveč od nove Jugoslavije, ki obsega tudi dele nekdanje Avstrije in Ogrske.

Šele po mnogih intervencijah in interpelacijah je bila lani v Washingtonu predložena recipročna pogodba. Ali tudi

tedaj še ni bil izpolnjen drugi pogoj Amerike ki je zahtevala enotna potrdila o državljanstvu. To vprašanje se je rešilo še le po neki odločni privatni iniciativi, ki je naposled sama izdelala zahtevane formulare. Ali zopet je vsled nezadostne organizacije naših zastopstev v Ameriki trajalo pol leta, preden je Alien Property Custodian mogel začeti z izplačevanjem. In sedaj nastajajo nove težave zaradi nezadostne organizacije Narodne banke, potom katere se izvršujejo nakazila, in sodniki dotičnih izseljencev prihajajo v nevarnost, da se bo stvar še zavlačila in da utegnejo trpeti znatne zgube na kurzu. Želel bi, da se to naposled vendar organizira v interesu prizadetega ljudstva, in to bi bilo menda tudi v interesu dežele, ker bi se moral po receptu gospoda ministra s prihajanjem dolarjev v deželo tudi naš dinar popraviti...

Gospodje, imeli smo, oziroma še imamo zastopstva v deželah, kjer dotični funkcionariji gotovo ne vedo, kaj naj delajo tam, kjer so. Imeli smo tako zastopstvo v Madridu. Gospodje, če bi mene zadelo nesreča, da bi bil poslan za poslanika v Madrid, bi res ne vedel, kaj naj bi tam delal, razun da bi hodil vsak dan v gledališče, kar pa mislim, da vendar ni najvažnejša diplomatska naloga in za kar ni treba hoditi baš v Madrid. Imamo pa druge kraje, kakor na primer južno Afriko, kjer je precej našega elementa, imamo Avstralijo in Novo Zelandijo, kjer je naših izseljencev veliko število, in kjer bi bilo zelo potrebno, da bi imeli svoje zastopnike, ki bi skrbeli za interese naših ljudi. Na žalost nimamo v vseh teh krajih ne enega uradnega človeka, do katerega bi se mogli obračati v slučaju potrebe ki nastopa dostikrat. Ti ljudje ne morejo dobiti nikakršnih informacij, kaj in kako je v domovini; oni ne morejo svojcem pošiljati denarja potem »money order«, to se pravi po poštni nakaznici, medtem k morejo to Nemci, morejo Angleži, Francozi, le naši ljudje ne. In še drugih sitnosti imajo dovolj. Rekli boste nemara, da so to malenkosti; toda če se nabere mnogo takih malenkosti, postane iz tega za dotične ljudi veliko zlo. Na vsak način bi morali potrebe in želje teh ljudi biti upoštevati, kakor doslej.

Gospodje, oziraje se na to, da se je glede na to debato dosegel znani sporazum med strankami, nočem zavlačiti in zaključujem kljub temu, da je zelo razumljivo, da ima baš za poglavje o zunanji politiki menda vsak poslanec dovolj materiala — saj jaz ga imam — pa upam, da nam poda gospod minister priliko za posebno debato o zunanji politiki. Zaključujem, da z ozirom na to, kar sem povedal in na to, da ima socialistična stranka

Zunanja politika.

(Govor posl. sođr. Etbina Kristana v proračunski debati v ministrstvu za zunanje zadeve v Narodni skupščini.)
(Konec.)

Jugosl. zastopstva v inozemstvu.

Da končam s tem, pa da se dotaknem še neke druge reči. Tudi ta ni nova tej skupščini, ker se je tudi o njej že govorilo tukaj. Gospod finančni minister nam je v razpravi o posojilu pripovedoval, kako se je naš dinar držal nekam bolje prvo leto po zedinjenju, ko so prihajali ameriški dolarji v deželo. Tudi danes bi še bilo prilike, da bi prišlo kaj ameriških dolarjev sem, ki so praviloma namenjeni naši deželi. Večinoma gre za dolarje, ki so jih izplačevale organizacije naših izseljencev zaostalim po njih umrlih članih; v nekaterih slučajih gre za zavarovalnino, za odškodnino, ki so jo tuptam velika podjetja morala priznati za kakšnega poneprečenega delavca. Skupno je bila to precej velika svota, ki se lahko ceni na ne-

svoje posebne poglede na politiko kapitalističnih držav, ki jih ne morem danes obširneje razlagati, ne morem glasovati za proračun ministrstva za zunanje zadeve. (Ploskanje pri opoziciji).

Tedenski pregled.

Petek, 3. nov.: Rudarska stavka v dombrovskih revirjih na Poljskem.

Sobota, 4. nov.: Francoska komunistična »Humanité« pozivlja mednarodni proletariat, naj nastopi za rudarja Keroševiča iz Tuzle, ki ga je jugoslovanska reakcija obsodila na smrt. — Aretacija velike tihotapske in špijanske družbe v Somboru ob madžarski meji. — Laško prosvetno ministrstvo izdalo strogo odredbo zoper preklinjanje. Če bi se brigalo bolj za analfabete in ljudsko izobrazbo, bi več doseglo. — Avstrijska vlada odslovila 37.000 državnih nameščencev. — Angorska vlada razveljavila pogodbe carigrajske vlade od marca 1920 dalje. — Parlament filipinskih otokov proglašil njih samostojnost pod ameriškim protektoratom.

Nedelja, 5. nov.: Ustanovitev madžarske sranke v Velikem Bečkerek. — Poročajo, da so komunistični voditelji po svoji navadi prepustili laško delavstvo njegovi usodi in pobegnili. — Viljem se je oženil. Tralala. — Spopad med Turki in Angleži v Carigradu. Zavezniki nočejo na angorsko zahtevo odstraniti svojih čet. Francozi nastopajo zopet prijateljsko z Angleži. — Splošna rudarska stavka na Poljskem.

Ponedeljek, 6. nov.: Nacionalistični dijaki prepredčili s policijo protestno zborovanje belgrajskih akademikov za Keroševiča. — Udruženje jugoslovanskih učiteljev predlaga zakonodajnemu odboru dodatke k uradniškemu zakonu. — V Planu pri Marijinih Laznih odkritje teroristične družbe mladih ljudi. Aretacija več državnih uradnikov. — V Spangleju v Ameriki rudniška eksplozija. Nad 100 žrtev. — Južnoafriške delavske organizacije prosijo ameriške za pomoč, ker ječ 11.000 delavcev od marčne revolte dalje v južnoafriških zaporih. — Znaní ruski

Ašek.

Da se ne bo kdo zmotil — Ašek je bil maček, pravi potomec egiptčanskih božanstvenih bitij. Čudni so bili takrat časi, ljudje so se klanjali v svetiščih mačkom, danes je seveda drugače in človeka, ki bi dejal, da mačka izvira od Boga, bi prav gotovo kamenjali ali pa zaprli v zavod vzhodno od Ljubljane. Menda me ne doleti ista usoda, če napišem Ašku nekrolog ali posmrtnico. Da ne boste hudi, povem kar takoj, da stojim na stališču: Bogu, kar je božjega cesariu, kar je cesarievega in mačku, kar je mačjega. Tako, zdaj se razumemo.

Ašek se je rodil kakor vse mačke. Očeta ni poznal nikoli. Krive so bile čudne mačje postave, ki dovoljujejo očetu samo užitek, skrb za otroke pa prepuščajo materi. Pri nas bi dejali, da je bil Ašek rojen »na koruzi«. Siromak je bil nezakonski sin, menda deveti po številu. Mati ga je dojila nekaj dni, nosila mu je miši in vrabce, končno mu je obrnila hrbet, zagodrnjala je in Ašek je ostal sam. Revez, ki so ga po krivici in brez potrebe spravili na svet, se je napotil po blatnih ljubljanskih ulicah šel je po Sv. Petra cesti, razpotje pred Prešernovim spomenikom ga je spravilo v veliko zadrego. Pet cest, pa ne veš kam, kdor je stal pred Prešer-

nikar Grabovski izvršil v Petrogradu samomor. Vzrok: beda.

Torek, 7. nov.: Vojno ministrstvo izdalo odredbo, da se morajo moški po 18. letu javiti vojaški evidenci v kraju, kjer stanujejo ali kamor se priselijo. — Častniki dobe posebne dodatke na plačo. — Fašistovski požigi in poboji v raznih laških mestih. — Na Saškem dobili združeni socialisti pri volitvah skoro absolutno večino glasov. S komunisti skupaj lahko sestavijo čisto proletarsko vlado. — Kemalistične čete zasedle galipolski polotok na evropski strani Dardanel. — Amerika protestira da je Angleška z arabskim kraljem Feisalom glede izkoriščanja mezopotamskih petrolejskih vrelcev sklenila pogodbo, ki izključuje Ameriko od privilegijev. — Poročajo, da se kolera na Japonskem strahovito širi.

Sreda, 8. nov.: Pešić, novi vojni minister. — Poslanika dr. Vošnjaka vlada odpoklicala iz Prage, ker na samostojne več ne računa. — Obenem odgodila občinske volitve v Dalmaciji, ker se boji posledic svojega izvajanja agrarne reforme s puškami in sabljami. — Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani. Predsednik Gustav Pirc. — Srbski zemljoradniški kongres proti režimu in za nove volitve. — Jugoslovanski socialistični dijaki na Dunaju sprejeli resolucijo proti obsodbi Keroševiča. — Uspel atentat na glavnega urednika boljševiške »Novaje Rosije« Agajeva v Sofiji. — Turški sultan pobegnil. — Pri volitvah v poljski parlament dobili socialisti drugo mesto po glasovih. — Na Angleškem se vrše volitve za ministrske stolce. — Boljševiki preklicali volitve v okrajih, kjer so komunisti prevladali.

Četrtek, 9. nov.: Novi vojni minister zahteva naknadne 3 milijarde 200 milijonov kron kredita. Vlada se s tem strinja. Zakaj jih ni dala prejšnjemu vojnemu ministru? Zato ker ni hotel deliti nekih dobičkov s Pašičevim sinom. — Vojno ministrstvo razglša da se morajo do konca leta vpisati vojaški obvezniki 1902. — Belgrajski listi pišejo, da namerava Pucelj odstopiti, ker je »samostojnežev« vedno

novim spomenikom sam, pa ni imel nikogar na svetu, me bo razumel in tudi Ašku ne bo zameril, če ga je šele mimoidoč pes prebudil iz težke zamišljenosti. In ta potepuh je bil kriv, da je bil Ašek hipoma in proti svoji volji v parku pred našo justično palačo. Začudeno se je ozrl na osamljeni piedestal pokojnega avstrijskega mogotca ni prav vedel, kaj pomeni ta spomenik. Končno se je spomnil, da vse mine in začel je premišljevat, kje bi si poiskal pribežališče od strašnega po »sam«. Menda ga je rešil Bog, ki skrbi za ptice pod nebom in ribe v vodi.

Ašek je smuknil v vežo trinadstropne hiše, potuhnil se je v kotičku za vrati in čakal kaj bo. Bil je črn kakor noč, ki je legla v vežo, le na repu in prednji tačici je imel po tri bele dlaci. Ni dolgo čakal. Odprla so se vežna vrata, na pragu je stala gospodična Elza. Ašek seveda ni vedel tega, v njegovih možganih se je rodila le misel da je to mogočno bitje, ki mu lahko razdrobi glavo ali pa reši obupno življenje. Zato je malo počakal, potem se pa tiho in ponižno oglašil iz kotička: »miau, miauuu!« Elza je zadržala, nežno roko je prijela Aška za vrat in odšla po stopnicah. »Revček, kako te zebe, kako si še mašhen, pa črn si, uh, kako si črn! Boš pa pri nas prenočil, toplo ti bo in mehko na perzijski preprogi.«

manj. — Na Sušaku krvav spopad laških vladnih čet in legionarjev. — Ukrajinski narodni svet na Dunaju poslal zaveznikom spomenico, kako strašno trpe Ukrajinci pod poljskim terorjem. — Demonstracije proti Evropejcem v Carigradu. Turški orožniki zasedli Tracijo do angleških postojank. Kemalisti obesili bivšega carigrajskega ministra Ali Kemal bega. Sultana preklical svoj odstop. — Zonet revolucija na Portugalskem. — Sovjetska vlada zaprla laškimi ladiam črnomoške luke radi fašistovskega nastopanja proti sovjetskemu poslanstvu in proti komunističnemu ter socialističnemu delavstvu. — Novi nemški poslanik grof Brockdorff nastopil svoje posle v Moskvi. — Delne volitve v obe ameriški zbornici končale z zmago demokratov Wilsonovcev. Ameriško delavno ljudstvo spl. — Trocki dejal na kongresu III. internacionale, da postane sovjetska armada prva na svetu. 30. t. m. se bo vršila v Moskvi »razorožitvena konferenca«. Komedianti.

Petek, 10. nov.: Sprejetje kredita vojnemu ministru proti glasovom opozicije. — Vladno krizo se je Pašiču posrečilo »odstraniti«. — Iz Dalmacije nove vesti o strašni lakoti, zlasti z otoka Korčule. — Četaški vojvoda Vesov od orožnikov usreljen. — Stambulijski odpotoval iz Belgrada v Lausanno, kamor je ta dan odpotovala tudi arabska delegacija ki bo zahtevala neodvisno Palestino. — Pri občasinskih volitvah v Sofiji zmagala lista opozicionalnih strank. — Rimska vlada poroča o svojem porazu v Tripolitani. — Člane bivšega grškega kabineta izročili vojnemu sodišču. Na grških otokih izvolucija. — Kongres nemških beguncev v Berlinu, ki so bežali pred francoskim nasiljem. — V Gdanskem stavka ladijedelnih delavcev.

Sobota, 11. nov.: »Narod« piše o novih tajnih denarnih fondih, iz katerih črpa »Jutro«. — Imenovanje jugoslovanske delegacije za orientsko konferenco. — V Berlinu senzacionalni aretaciji železnikega direktorja Bära, ki je špijiral za antanto. In poveljnika reakcionarnih tajnih tolg Rossbacha, v Münchenu aretacija

Ašku je bil slovenski jezik tu, vendar pa je čutil, da je v dobrih rokah in da mogočno bitje ni hudobno. »Miau, miauuu« se je oglašil iz mehkega naročja in hvalježne oči so zamežikale Elzi v obraz. V topli, lepo opremljeni sobi je Ašek zlezl na mehko preprogo, tačice je položil pod glavo. Iz črnih oči mu je gledala hvalježnost, Elza ga je pogladila po glavi, gladijala mu je tačice in ponavljala: »Revček, kako si še mašhen, pa črn si, uh, kako si črn!« In Ašek ni bil več sam. Sirota je postala ljubimec gospodične Elze. Spal je na mehki pernici, zlutrai je bil toplo mlako in prigrizoval svežo žemljo ali čokoladno torto opoldne je dobival na čistem krožniku goveji zrezek ali košček svinjske pečenke, zvečer je pa obiral kurje peroti. Te je imel Ašek posebno rad in če je le mogel, se je zmuznil v kuhinjo in snedel vse, ki mu jih je pripravila Elza za drugi dan. Zato pa ni bil nikoli kaznovan. Elza mu je požugala s prstom, pogladila ga je po tačici. »Revček, kako si poreden, pa črn si, uh, kako si črn!« In tako je živel Ašek mirno in zadovoljno dan za dnem. Ne bomo pripovedovali, kako ga je gojila in negovala Elza celo leto, kako jo je spremljal s svojim piščičim »miauuuu«. ko je sedela dolge zimske večer za klavirjem, kako je potem vsak večer zlezl z mehke preproge na še mehkejšo Elzino

nekih kmetskih voditeljev in duhovnikov, ki so pripravljali upor proti republikanskim oblastim. — Saška socialistična stranka sklenila sestaviti delavsko vlado s komunisti. — Razkritje, da je nemška komunistična stranka v samem septembru dobila 47 milijonov mark iz Rusije, kjer ljudje gladi umirajo. — Katastrofalni potres v Južni Ameriki, posebno v Chileu, kjer so se v treh sekundah porušila čela mesta. — Ustanovitev angleško-ameriškega sindikata za zračno zvezo med Londonom in Njujorkom.

Nedelja. 12. nov.: »Naprejek« objavlja proglaš k ustanovitvi delavske telovadne

enote v Ljubljani. Zganimo se tudi drugod! — Obletnica anektiranja primorskega ozemlja. — Zadeva princa Jurija končana s ponižnim pismom, ki ga je pisal svojemu bratu. — Velike delavske manifestacije v Avstriji ob obletnici revolucije. — Društvo narodov poslalo vsem znanim društvom, vseučiliščem itd. poziv za podpiranje duševnega življenja v Avstriji. — Otvoritev zračnega prometa med Dunajem in Carigradom. — Poskušen atentat na šefa londonske policije s pošiljko zastrupljene čokolade.

Imenitna korupcija.

Pred več nego 2 letoma nam je Tone preložil iz levega žepa v desnega 200 grošev.

»Jutro« hoče svoje podpore iz umazanih bančnih poslov opravičiti s tem, da imajo take podpore tudi drugi. Po Jutrovski morali je to moralno, po naši ne. Veseli nas, da je tudi v tem razloček med nami. Še bolj nas pa veseli, da »Jutro« vsak dan točneje priznava svojo zvezo z g. A. Kristanom, ki ga nam kapitalisti tako radi na glavo mečejo, češ, ta dokazuje, da socializem ni zanič. Ta g. A. K. je res delal v naši stranki podobno kakor delajo Jutrovski gospodje in delal je tudi skupno z njimi, dokler mu ni novi strankin pravilnik prekrizal njegove račune. Ko je pa videl, da zdaj na Slovenskem ne more biti več bog, so mu njegovi prijatelji dali Belje. Tako se je umaknil in mi nismo imeli boja z njim, temveč z njegovimi metodami, ki so jih hoteli njegovi učenci v naši stranki nadaljevati tudi po njegovem odhodu. Radi tega boja imamo »socialistične« nasprotnike (Kocmurjevce, Prepeluhovce, Golouhovce) toda obenem se je tudi začelo v stranki novo življenje, ker se je pojasnilo bistvo spora: ne voditelj, vsi člani so odgovorni in morajo torej zasledovati strankino življenje, ne pa zanašati se na voditelja — boga. Prav tako morajo vsi člani tudi plačevati strankine prispevke, ne pa zahtevati, da jim voditelj sam vse plača. Če voditelj vse sam plačuje, bo tudi sam o vsem odločeval, člani pa ne bodo imeli nobene besede. Po vrhu pa bo moral voditelj svoje »podpore« od nekod dobivati, iz svojega žepa pa ne more dajati. Če nam »Jutro« očita, da nam je g. Tone Kristan preskrbel kakve fonde — kakor je res — bi moralo tudi povedati, da nam jih je preskrbel takrat, ko je bil bog v naši stranki in je torej zbiral fonde za svoje božanstvo in za svoj prestol. Tudi bi pa moralo povedati, odkod je te fonde vzel! Da si jih ni prislužil s svojimi žulji, da si jih ni odtrgal od svojih ust, to ve vsak. Kdor se je

Razbojništvo v Črni gori.

V bližini Cetinja so 10. t. m. napadli razbojniki poštni avtomobil. Potniki so morali odložiti svoje obleke, potem ko so pobrali razbojniki iz avtomobila denarne pošiljke. Notranje ministrstvo je odposlalo v cetinjsko okolico nove vojaške eskorte, vendar dvomijo poznavalci razmer o uspehu. Razbojništvo je namreč zakrivila belgrajska vlada sama, ker je prebivalstvo šikanirala na vse mogoče načine.

Umor generala Pokrovskega v Bolgariji.

Iz Kjuštendila poročajo, da je bil ubit na bolgarski meji general Pokrovski, šef generalnega štaba Wranglove armade. Pri prehodu čez mejo se je namreč brannil pred aretacijo, nakar ga je neki stražnik zabodel v prsa, da je bil general na

Razmere v Črni gori pa se še vedno niso zboljšale, vskljub neštetim obljubam vlade na razne interpelacije od strani opozicijskih poslancev. Vlada misli zatreti kaos v državi najbrže z jugofašizmom, ker še vedno drži križem roke. Drugega si namreč ne moremo misliti, posebno pa še, ker so pričeli njeni časopisi zadnje čase hvaliti na vse pretege jugofašizem, v katerem vidijo rešitelja vsega zlega.

mestu mrtev. V ruskih krogih trdijo, da je bil general ubit od komunistov za osveto zaradi umora urednika komunističnega lista »Nova Rusija«. Azejeva v Sofiji. Bolgarska vlada se do sedaj še ni izjavila o umoru.

Vedno večje zahteve angorske narodne skupščine.

Angorska narodna skupščina je odklonila predlog sporazuma zavezniških generalov v Carigradu. Položaj je kritičen, ker obstaja nevarnost napada kemalističnih čet na zavezniške posadke. Iz Carigrada poročajo obenem s to novico, da bo turška delegacija v Lausanni energično zahtevala, da se izvede v Siriji, Palestini in Mezopotamiji plebiscit, kakor hitro se bodo vrnil vsi begunci domov. Zavezniške vlade so iznenadene nad turškimi zahtevami. V delu angorske vlade

se pozna močni vpliv Kemal paše, ki ni samo dober vojskovodja, temveč tudi dober državnik, vsaj dosedaj se je kot takega izkazal. Kemal paša ni verski fanatik in veruje v ločitev turške države od islama — mohamedanske vere. Po svojem privatnem mišljenju je republikanec in demokrat. Če bo dosegel, da se bo turški politični aparat izluščil iz verske lupine, bo dosegel več kakor kateri drugi Turek pred njim.

pernico, kjer se mu je zdelo kakor doma, povedati moramo samo še, kdo je kriv, da pišemo tole posmrtnico.

Minila je zima, prišla je pomlad in ž njo nesrečni mesec marec, ki je pogubil že toliko nadebudnih mačjih življenj. Ašek je postal nemiren. Bilo mu je kakor petošolcu, ki ogleduje v tivolskem parku polno luno na maškem nebu in ji toži svoje gorje. Elza ga ni poznala več. Če ga je pogladila po mehki tačici, jo je jezno pogledal — »pjh, pjh« in že je bil pod mizo ali v kotu za pečjo. Uboga Elza je hodila s povešeno glavo. Neko noč se je Ašek zmuznil skozi priprt vrata in ni ga bilo več. Začutil je za plotom sosedovo Mucko marec je bil kriv, da je lezel na plot in hrepenel po prepovedanem sadu, ki je pogubil že Adama v raju. Sosedov Sultan ga je zgrabil onstran plota za vrat in konec je bilo pomladnega hrepenenja. Toliko o Ašku, da ne bo grenil njegov spomin življenja samo Elzi, ki še danes ni prebolela težke izgube.

So pa še drugi Aški. Majhni so, zakonski in nezakonski, tudi nimajo očeta in matere, zebe jih, sami so. Razprostirajo in majhne ročice, pa nimajo nikogar, da bi majhne ročice, pa nimajo toplega mleka, svežega kruha, čokolade, torte in svinjske pečenke, boli jih glava in udje so okosteneli, pa nimajo mehke pernice,

da bi se odpočili na nji. In koliko jih je! Ob Volgi, na Krimu, v Odesi, v Moskvi in Petrogradu, v New-Yorku in Hamburgu v Londonu in Parizu, v Trbovljah in Št. Janžu, na Jesenicah in v Vevčah — povsod so ti Aški. Milijoni njih ne poznajo očeta, druge milijone je zapustila mati, ki tava kakor lačna hišena po ulicah velikih mest in išče vsakdanjega kruha, zopet drugi milijoni nimajo ne očeta ne matere, plazijo se po smrdelih zakonjih in podzemljih spalnih palač in umirajo, še predno so spoznali življenje. Pa to so otroci, to so ljudje. O ljudeh pa je v naši moderni dobi vse tako dolgočasno, tako neprijetno. Uh, pa je res dolgočasno! Zato pa molčimo, da ne bo dolgočas njim, ki bodo čitali ta življenjski pokojnega Aška.

Sanje ki močijo . . .

Angleški tovarnar je ležal v postelji in sanjal.

Obiskal ga je božji poslanec, ki ga je povabil na mučen izprehod. Ker je bil tovarnar dober katoličan, se je povabilu odzval in sledil poslancu, ki ga je peljal najprej do ubožcev. Tu sta našla sirote, katerih oče se je ponesrečil v tovarni. »Usmili se jih!« je rekel božji služabnik in le radi poslanca je daroval tovarnar vsakemu zlatnik.

Nadaljna pot ju je dovedla k ženi — vdovi. Mož ji je od lakote umrl, ker ga je tovarnar brez zaslužka postavil na cesto.

»Daj ji!« je velel poslanec; kapitalist je s težavo in mrmranjem iztisnil iz mošnje nekaj drobiža.

Na cesti sta nato srečala berača, ki je moral pohabljen iz službe.

»Usmili se ga!« je zapovedal spremeljvalec.

Tovarnar pa je kljubovalno odvrnil: »Ne, to je preveč...!«

»Ti si vendar katoličan!« mu je razlagal poslanec.

»Samo kadar to nič ne velja!« je kričal gospod in v svojem velikem strahu zmohil posteljo...

Med tem se je zbudil, pôt mu je curkoma hl po celem telesu in pod seboj je začutil močno mokroto... Hlastno je segel po svojih hlačah, nataknil je očala in pogledal skozi okno. »Hvala Bogu! Vse so bile le sanje.«

Še tisti dan je bilo razglašeno po tovarni, da se bo radi »gotovih dogodkov« v tekočem tednu odtrgal vsakemu delavcu zasluzek enega dne.

In ko je usmileni tovarnar izračunal koncem tedna dobiček, si je mislil v svojem katoliškem srcu, da je bil poslanec, poslan prav od dobrega boga in zaželel si je podobnih sanj še večkrat.

pa kaj brigal za proletarsko politiko, ve, da so ti fondi nastali iz raznih indirektnih, posrednih davkov, ki jih je nalagal nezavednemu delavstvu. To delavstvo namreč ni hotelo prostovoljno plačevati, zato je moralo plačevati prisilno. Če so naše gospodarske organizacije prodajale moko v politične namene za 10 vinarjev dražje pri kilogramu, so imele pri vagonu 1000 K dobička za politično stranko. Kolikor vagonov toliko tisočakov je plačalo delavstvo brez svoje vednosti za Tonetovo stranko. Čim večjo družino je kdo imel, tem več je plačal, ker je potreboval več moke. Vpliva pa ni imel nič, ker je mislil, da tega ne plačuje on, ampak Tone. Seveda je bilo tako tudi pri drugih predmetih, kakor država tudi na tak taje (po naše goljuživ) način pobira davke pri vseh ljudskih potrebščinah.

Vse to »Jutro« prav dobro razume in se je s svojega kapitalističnega stališča tudi že borilo proti našemu davčnemu sistemu, progresivni davek je zasmehalo, predvsem ga je hotelo pa z zasmehom in preziranjem umolčati, posebno pa umolčati tudi veliko izpremembo v naši stranki, ki se je izvršila 1. 1920 na tem temelju. Da ljudstvo te izpremembe ne bi opazilo, zato nam je »Jutro« pri vsaki priliki očitalo Toneta Kristana, obenem pa je »Jutrova« bančna skupina delala skupno z njim. Zdaj ko že ves svet to ve, pa nam očita, da še danes živimo iz tistih »podpor«, ki jih je pred prenovitvijo stranke »preskrbel« g. Tone K. Mišljene so delnice »Ljudske tiskarne« v Mariboru v znesku 200.000 K, ki datirajo še iz tistega časa in ki so deponirane v »Učiteljski tiskarni« za kritje dolga, ki je tudi iz tiste dobe, pa ne samo 200.000 K, temveč še enkrat večji. Stranka je morala ta dolg prevzeti, ali je imela odreči se delnemu njegovemu kritju? Tako je, prijatelji! In vselej, kadar boste hoteli kako podlost izvršiti na naš račun, bomo takole jasno povedali vso stvar javnosti v prepričanju, da boste po tej poti izgubili sploh vse tiste »somišljenike«, ki mislijo s svojo glavo.

Tudi g. Prepeluh nam je pri sodišču v svojo obrambo hotel zabrusiti, da mi zdaj uživamo, kar je takrat on skupno z g. T. K. »preskrbel« — pa mu ni nič pomagalo. Ker se nismo bali razložiti vso zadevo točno tako, kakor je. Naš urednik je bil popolnoma oproščen.

Jasni in javni računi so za delavsko stranko predpogoj. Zato se jim ne bomo nikdar odrekli, pa čeprav še vedno mnogi mislijo, da nam »osebnosti« škodujejo. Nasprotno, koristijo nam. Tudi nekdanji gospodarje uradniki se začenjajo prištevati k delavcem, odkar vidijo, da je resnica na naši strani. Seveda jim je prvi korak težak prav tako, kakor boljše plačanim delavcem, kajti zdi se jim preveč plačevati mesečno po 14 Din za stranko pri 1000 Din mesečnih dohodkov (za člana brez rodbine). Toda ko bodo imeli toliko socialnega čuta, da bodo priznali, da je zanje 14 Din manj nego za poduradnika 1 Din (pod 700 Din dohodkov ali pa pri 1000 Din dohodkov toda preskrbljevanju 5 otrok!) in kadar bodo voljni ta prispevek tudi res plačevati v skupne namene, da že enkrat izbrodimo iz tega blata, takrat bodo tudi oni med nami ne samo s svojimi »simpatijami«, temveč tudi — v resnici. Takrat bomo te prispevke tudi lahko znižali, zdaj pa naj si tudi oni odtrgavajo od ust, kakor morajo tisti najbednejši, ki danes s svojimi dinarčki edini vzdržujejo ves

strankin aparat in imajo zato tudi vso kontrolo nad stranko v rokah. Do takrat se bo najbrž tudi marsikak urednik »Jutra« še premislil in spoznal za portebno odreči se umazanemu hlapčevanju »idejam«, proti katerim se že danes v svojem srcu odločno bori, pa ne more zmagati nad njimi, ker mu je želodec močnejši nego možgani.

Če bo pa do takrat še kdo izmed njih pisal o bančnih ali drugih podporah »Napreja«, bo dobil tak odgovor kakor včeraj »Jutro«: izbira naj med neumnostjo ali lopovščino. Oboje je precej neprijetno za list, ki hoče biti »najbolj informiran«.

Laške državne železnice imajo 1290 milijonov lir primankljaja.

Upravni svet laških državnih železnic je prvotno računal, da bo znašal primanjkljaj v tekočem letu samo okoli 927 milijonov lir. V zadnjem času pa je ugotovil, da bo znašal precej več, in sicer 1290 milijonov lir. Med ugotovitvami, ki jih je opredelil upravni svet, je zlasti zanimiva ona ki govori o odškodninah trgovcem za pokvarjeno blago. Te vsote so namreč znatne. Primanjkljaj je posle-

dica skrajno brezbriznega vladnega gospodarstva. Ubogo ljudstvo, ki bo plačevalo pramanjkljaj. Na ta način se kaznuje brezbriznost ljudstva do politike, o kateri si še vedno niso na jasnem, da jim ona kruh reže. Vlada je namreč taka, kakršno si jo hoče ljudstvo samo ki ni dovolj pazilo, ko je metalo kroglice v volilne skrinjice.

Pred otvoritvijo zasedanja laškega parlamenta.

Za otvoritev zasedanja laškega parlamenta je zanimanje velikansko, kajti povpraševanje po vstopnicah je ogromno. Vladni časopisi poročajo, da bo naznanil Mussolini razne spremembe na sedanjem davčnem sistemu. Tako bo n. pr. upeljal nove davke, obenem pa pričel z znižanjem državnih stroškov. S tem bo laškemu ljudstvu prav malo pomagal, kajti treba nam je pomisliti, da nalaga kapitalistična država zaradi tega ljudskim množicam težke užitniške davke, da plačuje

z njimi kapitalistom obresti. Če bo obenem upeljal znižanje državnih stroškov, bo za nekaj časa obvaroval državo neizogibne katastrofe — tudi Mussolinijeva vlada bo namreč razlaščevala z davki delavno ljudstvo v prid kapitalistom. Socialistična vlada bo pa ravno nasprotno delala. Davki bodo namreč postali sredstvo s katerim se bodo razlaščevali kapitalisti v prid delavnega ljudstva, kar je tudi edino pravilno.

V poljski tekstilni industriji stavka 100.000 delavcev.

V poljski tekstilni industriji je izbruhnila stavka, ki se je ne udeležujejo samo delavci industrijskega okrožja Lodz, temveč tudi industrijski centri okoli Tomassoka in Pabjanice. Število stavkujočih

znaša 100.000. Tekstilni podjetniki so pravilni povišati delavcem mezde za 20% o čemer pa nočejo delavci ničesar slišati.

Socializacija narodnega gospodarstva v Rusiji.

Ruska sovjetska vlada se krčevito trudi z obnavljanjem ruske industrije, predvsem pri izdelovanju usnja. Njen napor je veličasten, ker je socialna revolucija bila že na tem, da propade, ker ni bilo dovolj umnih ljudi, dorastlih za nastale razmere, na razpolago. Tako je njena zveza strojarskih podjetij dosegla že preteklo leto predvojno proizvodnjo. V pre-

teklem septembru je znašala vrednost kupčij že nad dve milijardi rublev. Po vestih iz Moskve je poskočilo število tvornic samo v kubanski oblasti na 27. Socializacija narodnega gospodarstva dobiva vedno večji pomen. Položaj delavnega ljudstva se izboljšuje, ker dobiva sedaj ono dobičke, ki so jih prej dobivali inozemski kapitalisti.

Pred novimi volitvami v Nemčiji.

Vladna kriza v Nemčiji je postala pereča, ko se je nemška ljudska stranka odločila poslati v vlado le neslužbene zastopnike. Centrumaši so zahtevali veliko koalicio, ki bi se raztegnila na vse stranke ravnatoko tudi demokrati. Državni kancler je nato izjavil, da preostajata samo še dve možnosti: ali uresničenje velike koalicije, ali pa padec Wirthovega kabineta. Socialistična frakcija se je posvetovala o nastalem položaju štiri dolge

ure, nakar je sklenila proti enemu samemu glasu, da bo vztrajala na zahtevi stabilizacije marke in da bo podpirala le tisti kabinet, ki bo dosledno zastopal njeno naziranje o marki. Frakcija se je tudi še izrekla, da ne zaupa nemški ljudski stranki, ker ne nudi ta stranka nobenih garancij za izvedbo stabilizacije marke. Kakor poročajo iz Berlina, je Wirthov kabinet noda 14. t. m. demisiio. Volitve trkajo sedaj neizbežljivo na duri.

Kongres ruskih monarhistov.

V Parizu se je pričel 12. t. m. kongres ruskih monarhistov. Razpravljali so takoj po otvoritvi o osnovanju skupne organizacije vseh ruskih monarhistov, raztepenih po celem svetu. Razpravljali so tudi o »pravicali«, ki jih ima veliki knez Ciril do ruskega prestola. Ruski monarhisti mislijo sicer še precej pametno, ko pod-

črtavajo, da ne more biti politična revolucija delo enega dne, da ne zadostuje torej, če se polasti ljudstvo rudnikov, plavžov, bank trgovin, tvornic itd. — socialistično družbo je treba namreč smotreno zidati, ker mora iti vse po enem načrtu vendar pa se korenito motijo, sanjajoč še vedno stanovito na revolucijo, ki

bi pomogla reakciji zopet nanoge. Razmere v Rusiji se namreč boljšajo, s sovjetskih šol prihajajo vedno novi rekruti, ki odhajajo na politične, strokovne, gospodarske in kulturne fronte. Stoletne sanje sužniev so se uresničile. Postali so gospodarji na svoji zemlji. Tega spoznanja ne bo nič več mogoče izbiti iz glave ruskega ljudstvu. Zato pa so vse nakane monarhistov smešne. Dokazujejo, da žive nekdanji mogotci še vedno v poznem srednjem veku.

Narodna skunščina.

13. nov. Minister za zun. zadeve dr. Ninčič je povedal v zbornici na interpelacijo posl. Radoviča, da je vprašanje meje v Prekmurju končno rešeno. Kakor znano so zahtevali Madžari 27 vasi zase. Sedaj so vse priznane nam.

Dnevni red je izpolnila razprava o vojni odškodnini.

Zakonodajni odbor je začel pretresavati uradniški zakon. Takoj pri drugem členu je prišlo do zanimive bitke. Vlado predlog nazivlje našo narodnost srbsko - hrvatsko - slovensko. Vemo, da po svetu tako pisane narodnosti ne poznajo, da nečejo poznati niti tako pisane države (našo državo nazivlje svet le »Jugoslavijo« — tista dolga kača o Srbih, Hrvatih in Slovencih je znana le zelenomiznikom). Odpor proti tisti dolgi kači postaja vedno večji. Tako je predlagal demokrat poslanec Angjelič, naj se imenuje naša narodnost jugoslovanska. Minister Trifković je tedaj vstal in izjavil, da vlada vztraja pri svojem predlogu (imena »jugoslovanski« se torej očitno boji). Pri glasovanju je dobil vladni predlog 14 glasov, protiglasov pa je bilo tudi 14. S tem je vladni predlog propadel. Nastal je hrup. Šele po dolgem času je prišel na glasovanje Angjeličev predlog. Ker so »protijugoslovanski« medtem poiskali še enega odsotnega člana je Angjeličev predlog s 14 glasovi propadel proti 15im.

Zaenkrat torej še ne vemo, kakšne narodnosti bomo.

14. nov. Minister pravde je odgovarjal na vprašanje, kako je s pogojnim odpuščanjem obsojencev iz kaznilnic. Značilno je bilo za naše razmere, ko je minister trdil, da še ni prejel predloga, da se komunistični poslanci izpuste iz zapora, dočim je posl. Ivanič povedal, da je bil predlog odposlan pred dvema mesecema.

Zakonski načrt glede vojne odškodnine je bil vrnjen odboru.

Nato je skupščina izvolila posebne odbore, med drugim odbor za izdelavo viničarskega zakona za Slovenijo in za zakon o regulaciji draginjskih doklad drž. nameščencev in vpokojencev.

Dnevne vesti.

Ljubljana še nikoli ni doživela toliko sijaja, kolikor te dni, ko se nahaja v polnem boju — ne: mesarskem klanju! — za svojo belo bodočnost. Tam daleč na onem koncu se zbere četvorica, petorica več ali manj zaslužnih, več ali manj rejenih rodoljubov na čašo pristnega doljenjca. Drugi dan bereš v »Narodni Jugoslaviji«: »Včeraj so se sestali naši zapupniki v gostilni »pri Iksu Ipsilonu«. Kljub temu, da je bil sestanek dosti pozno naznanjen, se je zbralo sijajno število v poštenem boju za napredek »bele Ljubljane« osivelih in še ne popolnoma osivelih borcev. — Par dni nato. Strahovita pobojrevolucionarna tajna Kleriko-

muniperičevska organizacija si najame za en večer veliko unionsko dvorano in jo točno po osmih napolni z zvencečimi besedami. Cel teden za tem ti »Delavske novice zariavelega Slovenca« ne dajo srčnega miru: »Včeraj (ali predvčerajšnjim, ali predpredvčerajšnjim itd.) pa se je vršilo naše protestno zborovanje itd. Sijajna udeležba! Sijajni govori! Sijajno razpoloženje! Itd.« — V Mestnem domu se vrši shod vojnih invalidov. Na oder stopi mož. Visok. Nekoč je bil še višji. In govori, da se mu jezik zapleta. Maha s rokami, bije z ного. Ko se ogleda naokrog, je dvorana prazna. V zgodnjem jutru (z veliko začetno črko) te zbudi ropotanje: »Sijajna manifestacija naprednih invalidov za jugoslovansko edinstvo! Jeza proti starim razdiračem v Knofovi ulici! Manifestanti odkorakali v sijajnem redu demonstrirat zoper nakane omadeževalcev troedinega imena! Zmaga je naša!« — Človek gleda in ne ve, odkod in zakaj ta sijaj. In premišluje: Če je to sijajno, kako bo šele po zmagah, ki so ponavadi še . . . sijajnejše!?

Odgovor Zarji. Torej Zarja priznava in podpisuje, kar sem napisal v Ljudskem glasu, samo očitka proti Zarji ne podpiše. Zarja pravi: Ne vemo, če je s. Baraga napisal vse tako, kakor je tam. Zarji bodi povedano, da, kar sem pisal jaz, to je Ljudski glas dobesedno ponatisnil, samo nekaj je zamolčal, namreč to, da če bo Zarja tako jezuitsko zavijala resnico, je ne bom čital več. In če mi jo bodo vsiljevali, je ne plačam. Zarja pravi, da sem jaz v zmožnosti, ali do danes mi še ni tega dokazala in me prepričala, da ona nastopa proti demagoštvu in neresnici. To, kar je pisala o E. K., ne pa o A. K., kakor odgovarja na moj dopis, ni resnica, namreč to, da Naprej podlo napada vrlega in zaslužnega E. K. Ker je meni položaj popolnoma znan, vem, da je Naprej samo konštatal, da ni s. E. K. izvršil svoje dolžnosti napram stranki, ko je odšel v Ameriko. Preveč bi me zavedlo, če bi hotel vse to opisati. Zarja je to porabila za napad na Naprej, češ, pogledjte, kako so zlobni okoli Napreja. To, sodrugi, ni na mestu, da se vedoma piše neresnica. Potem se pa čudite, če se vam da pošten odgovor in pravite, da so to osebni napadi. Zarja pravi: Vsi čitatelji uvidevajo, da Naprej že davno ni več resen list. Ni moj namen, zagovarjati Naprej, to sodbo prepustim čitateljem samim, ker mislim, da oni najbolj dobro vedo, če je list resen ali ne. Zarja pravi dobesedno: Duša Naprejeva, ki vedno piše o redu in disciplini, sama ne pozna ne reda in ne discipline. Jaz pa dobro vem, da samo radi reda in discipline ne marajo ljudje okoli Zarje, da bi se proletarijat v Sloveniji strnil v eno fronto. Ker isti trenutek bi bogovi odpadli, in to je hud poper za vse, ki so bili vedno nadsodrugi. Cela stvar zgleda, kakor da bi bil jaz napačno informiran, ali informacija ne pride pri meni nikdar v poštev, da bi izvajal kake posledice, če se popreje sam ne prepričam. Opazoval sem dolgo časa ta položaj in dokler se nisem popolnoma prepričal, nisem prijel za pero in napisal to, o čemer sem se prepričal. Zarja tudi namiguje, češ, da me je nekdo nahujskal, najbrž tajnik. Zarji bodi povedano, da ni zame tajnik nič več in nič manj kot pa tajnik. On mora izvrševati, kar zahteva pokrajinski odbor, nič več in nič manj. Isti trenutek, ko bi on začel delati samolastno, bom prijel kamen in ga bom zalučal proti njemu. Torej, kar sem pisal v

Ljud. gl., sem pisal po mojem lastnem prepričanju. Čudim se, da Zarja v teh težkih časih izhaja v tolikih izvodih kar brezplačno in da jo prejema ljudje, odkar izhaja in je danes še niso plačali in tudi pravijo, da je ne bodo. — Ivan Baraga, l. r.

Sodruz France Svetek je sinoči radi celjskega štrajka prestal svojo sedemdnevno kazen v zaporu ljubljanskega deželnega sodišča. S prijetnim zadoščenjem lahko ugotavljamo o njem, kar je l. 1913. Etb. Kristanova »Zaria« o Cankarju: Videti mu ni, če se je kaj poboljšal.

Vse, ki se zanimajo za organizatorična in taktična vprašanja, opozarjamo na članek sodruga F. U., ki ga objavimo jutri. Ta članek bo izzval gotovo tudi precej polemčnih odgovorov, zato priporočamo, da si ga sodrugi spravijo.

Ljubljana.

Lektor češkega jezika na univerzi prof. dr. V. Burian otvarja zopet v zimskem semestru 1922/23 praktične kurse češkega jezika deloma kot nadaljevanje lanskih kursov, deloma za začetnike. Zapis in bližje informacije v četrtek dne 16. novembra 1922 v risalnici realne šole Wegova ul.

= Objava preselitve. Tvrdba J. Meisl nas naproša za sledečo objavo: Naše cenjene odjemalce opozarjamo s tem najvljudneje da smo našo trgovino Julio Meisl d. d. uvoz kave in čaja, preselili iz Aleksandrove ceste št. 1 v Šelenburgovo ulico št. 3.

Celje.

Obrtniški sestanek v Celju. Prejeli smo: V četrtek 16. novembra se vrši v hotelu »Balkan« v Celju važen obrtniški sestanek, na katerem predava znan strokovnjak in poznavalec deviznih naredb g. dr. Al. Rant, finančni nadsvetnik delegacije ministrstva financ v Ljubljani in član deviznega odbora Narodne banke, »o devizah in valutah«. Predavanje bo za vse pridobitne kroge velike važnosti.

Maribor.

Radi novih, v občinskem svetu predlaganih davščin se bje v mariborskem časopisju vseh barv ljut boj, v katerem so zlasti klerikalci in »Taborovci« pokazali skoro histerično sposobnost do politične predvolitivne demagogije in zavijanja. pri čemer niti nočemo še posebe razpredati da se obe buržoaziji v svojih glasilih borita večidel proti temu, kar so njihji zastopniki pri občinskih sejah in v raznih odsekih sami sprejeli in celo dopolnili. Razni sodrugi nas vprašujejo, kakšno je naše stališče v tem boju. Na to vprašanje smo pravzaprav že dali odgovor v naših poročilih o mariborski občinski politiki, vendar se nam zdi vredno noudariti vsaj z ozirom na stanovanjski davek dve zanimivosti. Prva se tiče klerikalcev, ki so v Ljubljani v svoj komunalni program sprejeli — kot koncesijo Peričevim in komunističnim volilcem, če jih bo kaj — sprejeli načelo progresivnih davkov katere pa v Mariboru pobijaš s fanatičnimi zavijanji, kakor so to znali samo nekdanji jezuitski teologi. Stranka, ki je zmožna v tako principiellni zadevi dveh tako različnih taktik, gotovo ni več duševno odgovorna za svoja dejanja in bo žela še med nezavednimi sloji temu primerno žito. Drugo zanimivost je poiskati v predalih »Enakosti« in »Volksštíme« ki na vso moč dokazuje upravičenost progresivnega stanovanjskega davka, o katerem so med drugimi poro-

čali tudi na nedeljskem političnem shodu njune organizacije v Götzovi dvorani. Čisto pravilno je, če oba lista zagovarjata omenjeni davek in mi smo daleč od tega, da bi to resnico zamolčali samo zato ker ga zagovarjajo disidenti socialistične stranke. Saj je koncem koncev ta davek stopil na plan po zaslugi naših zastopnikov v bivšem ljubljanskem Akcijskem odboru. Fakt pa je, zelo značilen fakt, da se golouhovstvo na eni strani tako poteguje za progresivnino, dočim je po drugi strani isto načelo iz samega oportunitizma zatajil v okviru svoje organizacije in je »Enakost« v poročilu o separatistični konferenci 15. m. m. pisala celo o »nesocialističnem progresivnem davku«. Torej isto na dveh krajih ni isto! Organizacija oziroma ljudje, ki so zmožni v tako principieli zadevi itd.

Kadar si delajo v »Enakosti« in »Volksštimi« korajžo za blamaže, ki jih doživljajo v boju proti socializmu organizacije in delavne discipline, pišejo: »Kaj za to, če ste nas heretike pognali iz svoje srede, številni dopisiodznanjih organizacij, so nam porok, da je delavstvo z nami! — Tako je stalo narkrat v omenjenih listih. V čudnem kontrastu s temi izjavami stoji prva dnevna vest v zadnji »Volksštimi« ki toži, da ne dobiva v poslednjem času skoro nobenega dopisa več z dežele. Neverni Tomaži naj pogledajo »V.«, št. 91. Naj jim služi kot dokaz, da zmaga koncem koncev vendarle resnica nad lažjo in zlobo in da se vsaka delavska organizacija čeprav bi za kratko dobo zašla na stransko pot, končno vendarle odrtže od tam, kjer se prodaja demagogija in se povrne tje, kjer vladajo principi. Mariborski separatistični komandanti naj ne bodo preveč žalostni, če jim organizacije zopet uhajajo. Če po dosedanem poslu ne bi drugega dobili, jim bo vseeno izkupiček tekoče miloščinarske akcije toliko vrgel, da bo zadostovalo za trden lonec, v katerem bodo kuhali zelje pa repo, ko jim zmanjka še prazne slame za mlatenje po svojih listih.

Iz stranke.

Mariborskim separatistom priporočamo, da začno objavljati imena svojih organizacij, kakor delamo mi, potem bodo osebnosti počasi prenehale. Predlog progresivnega stanovanjskega davka za Maribor je lep začetek k stvarnosti, samo to ni prav, da so progresivni davek vrgli iz pravilnika. Na vprašanja: Poslance in organizacije je izključil pravilnik, ne odbor. Odbor je le odlašal z izvršitvijo, po celjski konferenci je pa moral svetu povedati, kdo ne izpolnjuje dolžnosti. — SS. Bernot in Svetek sta tudi tožbo takoj takrat vložila, čeprav je bilo za dostojne ljudi dovolj tisto, kar je napisal »Naprej« protj gl. uredniku »Slovenca« g. Smodeju. Če bi imeli klerikalci kaj čuta za čast, bi z g. Smodejem sami obračunali, tako bo moralo pa sodišče le z »odgovornim« urednikom, S. Koren je pa Mariborčanom še dovolj govoril, le poslušati ga ti ne marajo, njegove besede bolijo. Pa bo še večkrat govoril, kakor bo tudi Bernotov mandat še večkrat na dnevnem redu. Resnica gre svojo pot, ni treba, da vsak dan ponatiskujemo stare članke, zdaj govore za nas organizacije in zaupniki. Kar se tiče defraudacij je pa razloček ta, da smo mi s. E. Mlinarja ugotovili, ne pa skrivali. Tudi vi boste kmalu razumeli, da je to zelo važna razlika.

Kraj. pol. org. v Sp. Šiški. V sredo 15. t. m. ob 20. v Zadržnem domu važen članski sestanek. — Predsednik.

Za oktober so obračunale še sledeče organizacije: Slov. Bistrica, Zagorje, Jesenice, Črna pri Prevaljah, Mežica, Prevalje, Trbovlje, Zabukovca, Tržič, Guštanj, Štore.

Shodi. V nedeljo dne 19. t. m. se bo vršil shod KDZ v gostilni A. Starckelja v Sevnici ob 8., na Ravniku (Bloke) ob 10.

Gorje pri Bledu. Kraj. org. KDZ v Gorjah pozivlja svoje člane št. 3, 10, 16, 20 in 26, da poravnajo takoj zaostale prispevke, ker drugače izgubijo članstvo in se jim list »Ljudski Glas« takoj ustavi. Člani, držite se sklepa občnega zbora, ki se glasi: »Vsak član ima plačati svoje prispevke 3 mesece v naprej ko mu pa članarina poteče in je pravočasno ne poravnana je dolžnost tajnika, da mu list ustavi!« — Tajnik.

Iz strok. gibanja.

Kaj je SSDU? Neki zaupnik nas prosi, naj pojasnimo ljudstvu, kaj je skloš SSDU. Samostojna strokovna delavska Unija (SSDU) je Žerjavova organizacija, ki hoče biti strogo strokovna, pa jo vodijo demokratični političarji, da si še ohranijo nekaj hlapcev, ki jih potrebujejo za nadaljno izmozgavanje delavnega ljudstva. Člani SSDU, če jih je kaj, so torej samo zgubljene duše delavnega ljudstva, ki ne čutijo z drugimi trpinji skupaj proti izkoriščevalnemu režimu, temveč so se vrgli demokratičnemu zmaju pod noge, da mu pomagajo trpinčiti ostalo delavstvo. Dolžnost naših članov je torej, da opozorijo razredno ljudstvo, naj se ne da zavajati od agitatorjev raznih lažnjivih organizacij. Edino prave strokovne organizacije so le tiste, ki so včlanjene v Strokovni komisiji za Slovenijo. Liberalna SSDU, Komunistična neodvisna, razne katoliške in jugoslovanske organizacije so protidelavske organizacije, ker če bi njih voditelji hoteli delavstvu dobro, ne bi ustvarjali novih organizacij in cepili moči delavnega ljudstva, po veri in narodnostih ter po bančnih skupinah, temveč bi v enotni organizaciji sodelovali in izboljševali, kar je slabega.

Vsak, kdor hoče vsaj deloma poznati socializem in biti socialist, naj čita knjigo »Socializem in vera«. Naroča se pri tajništvu SSJ. Ljubljana, poštni predal 168 in stane lepo in trdno vezana 9 Din, broširana pa 7 Din.

Dopisi.

Velenje. Ustanovili smo podružnico Sploš. kons. društva Posavje, ki je trgovcem seveda všeč kakor trn v peti, da ne vedo, kako bi ji škodovali. Cene živilom so padale že par tednov — drugod, naši trgovci cen niso znižali, kakor hitro pa smo odprli svojo prodajalno, so padle cene tudi pri trgovcih. In ravno radi tega smo ustanovili konsum, da se delavstvo lahko prepriča da so ga trgovci mnogokrat opeharili ker ni njihovih zaslužkov nihče kontroliral. Kako to trgovce boli, vidimo lahko na tem, da so baje sklenili, da bodo napeli vse sile in našo prodajalno uničili sklenili so baje tudi, da bodo poklicali državno oblast na pomoč. Spominimo se n. pr. na vojne čase! Ako je prišel delavec k trgovcu in ga ves sestradan prosil, da mu proda za drag denar kos kruha, mu ga trgovec ni prodal, tožil je da sam nima ničesar in da strada, njegova okrogla zunanjost pa je pričala nasprotno. S tem hočemo reči, da trgovec

koč kapitalist ne pozna nikakega usmiljenja do delavca, četudi to trdi, delavec pa se mora rešiti s svojimi organizacijami.

Zdole. »Jutro« večkrat piše, kako je ljudstvo na deželi vzradoščeno nad padanjem cen in povzdiguje svojo stranko v deveta nebesa, češ, vse te dobrate je dosegla JDS. Mi navadni zemljani pa pravimo, da bosta kmet in delavec vesela in zadovoljna takrat, kadar bosta dobila za svoje blago toliko, kolikor je v resnici vredno. Vse drugo je prazno, pa če pride tudi iz »Jutrove« dežele. Mi socialisti to vedno poudarjamo, druge stranke pa vodijo ljudi za nos, prav prefrigano seveda, sicer bi jih ljudstvo lahko spoznalo.

Mislite. Iz naših krajev je redko kdaj kaj slišati, mi živimo vdani v »božjo voljo« in čakamo zaprtih ust in prekrizanih rok, da nam bodo začele leteti pečene race v usta. Meseca oktobra t. l. pa smo doživeli veliko srečo: naši dušni pastirji so rešili del socialnega vprašanja s tem, da so nam kupili okoli 40 stotov železa (beri: zvonove) ter ga ob prihodu v Mislince počastili s takimi slavnostmi, kakršnih leta 1914. niti sam cesar Franc Jožef ne bi bil doživel, če bi bil prišel k nam. Stari pogani so si napravili vsaj zlato telet, naši klerikalci so že kar z železom zadovoljni, malikovalci pa so ti kakor oni. Vsi pa, ki vas tlačijo beda, ki ne veste, kaj boste dali jutri v lonec, s čim boste sebe in svoje otroke oblekli kaj bo z vami na stara leta in na katerem dvorišču boste umirali, vsi vi, ki vas take nadloge tarejo, radujte se ker ste rešeni. Ako boste kaj rabili, lahko greste k mežnarju, pa vam bo za malo odškodnino nabingljal vsega, česar boste poželeli. Ogibati pa se morate vsake politike, najbolj pa socialističnih organizacij ker sicer vam železo ne more pomagati. — S tem bi po mnenju klerikalcev bil del socialnega vprašanja rešen. Zvedeli pa smo, da snujejo še več podobnih stvari, s katerimi bodo klerikalne backe še bolj »panali«, hočejo tudi nas socialiste, a jih bomo zavrnili.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem delavstvu Pollakove tovarne za obilni mišični nabrani znesek 317 kron. — Mih. Šinkovec.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 61 Din, 1 lira 2,90 Din, 1 francoski frank 2,95 Din, 1 češka krona 1,98 Din, 100 avstrijskih kron 8 par, 100 mark 92 par, 100 madžarskih kron 2,75 Din, V Curihu velja 100 naših kron 2,25 švicarskih frankov.

Tvrška Gregorc & Verlič, Ljubljana, je uvozila ameriško mast in jo prodaja po 88 K 1 kg na debelo.

M. ARCIBAŠEV:

Revolucionar.

(Dalje.)

Tisto noč Gabriel Andrejev ni pisal pesmi kakor po navadi. Stal je pri oknu in gledal v daljavo ki je odsevala v svlto blede lune, in premišljeval. Njegove misli so bile zmedene, mračne in težke kakor oblak, ki je ležal na njegovih mozganih.

Instinktivno je zrl ob medlem svitu lune na železno ograjo, drevesa in na prazen vrt. Zdela se mu je, da vidi tri črne postave — dve veliki in dečka — ki so ležale ob cesti na praznem in mirnem polju in gledale s svojimi mrtvimi očmi na oddaljeno, mrzlo luno, kakor jo on gleda z živimi očmi...

Prišel bo dan — mu je plesalo po glavi — ko bo ubijanje ljudi nemogoče. Prišel bo dan, ko bodo spoznali tudi vojaki in častniki, ki so danes ubili tri siromake, da so bili umorjeni ljudje njim — vojakom — ravno tako dragi, kakor onim, ki jih sedaj pogrešajo. Da! — Pride dan — pride dan! — je vzklikal Andrejev na glas in lunin žarek je videl vlago v njegovih očeh.

Globoka žalost mu je stiskala srce, ko je mislil in mislil na tri žrtve v snegu, kroče na luno. Trpel je, kakor bi ga kdo rezal z nožem od srca do možgan.

Ali končno se je pomiril in iz prs mu je ušlo: »Saj ne vedo kaj delajo!« Ta stara fraza mu je dala nekaj moči.

Pograbili so prvega kmeta, Andrejev se je ozrl na njegov nenavadni obraz, na katerem je visel pošasten in obupen strah. Gibal je z ustnicami, toda besede ni bilo iz njegovih ust, njegove oči so se vrtele brez namena in iz njih je gledalo nekaj kakor odsev norca. Očividno ni mislil muhik ničesar, niti ni najbrž razumel, kaj se bo zgodilo.

Andrejev se je zgrozil nad njegovim obrazom in nad njegovimi očmi. Poznal je muhika kot pametnega in razsodnega moža. To ga je še bolj spravilo v zadrego in — sramoto; naglo je povsobil oči k tlom, ko jih je zopet dvignil čez nekaj trenutkov, ni več videl zblaznelega kmetovega obraza, temveč samo njegov nagi hrbet, ki se je čudno svetil na solncu. Brezčuten, sramoten in strašen pogled!

Velik rdečeličen vojak v rdeči kapi se je preril bliže, premeril parkrat z očmi nagi hrbet — kakor z veseljem — in potem je glasno zakričal:

Zdaj na udarite z božjo pomočjo!... Andrejev je gledal vojak, nebo, komete in množico, a videl ni ničesar. Ni več čutil mraza, groze, niti sramote. Videl je kako je švigala knuta, toda njenega žviganja ni slišal; tudi zverinskega krika ni

slišal, ki je odmeval za vsakim udarcem. Edino kar je videl je bil nagi hrbet, ki pa je naglo menjeval belo, modro in rdečo barvo... Nekaj hipov in hrbet ni bil več podoben človeškemu mesu. Kri je brizgala na vseh krajih, curljala in delala pike, poteze ter večje in manjše plasti, kakor da jih vleče slikar s čopičem. Končno se je cedila kri na belosnežena in mokra tla.

Zona je dušila Andrejeva. Mislil je na trenotek, kaj bo, kadar se dvigne bičani muhik in pogleda na ljudsko množico, ki je zrla na njegov nagi hrbet, ki pa zdaj ni več človeški hrbet... Učitelj je zaprl oči... Ko jih čez nekaj časa odprl, je videl štiri vojake v rdečih kapah, ki so vlekli drugega muhika na klado v snegu in razgalili njegov hrbet — ravno tako sramotno, ostudno in nečloveško...

Potem je prišel tretji, četrti in tako dalje do konca.

In učitelj Andrejev je stal ves čas na mokrem in tajajočem se snegu, iztegoval vrat, trepetal in molčal kakor grob. Dišeč znoj je puhtel iz njegovega telesa... Čustvo sramote ga je prevzelo od nog do glave. Veliko ponižanje bi bilo, če bi se izmuznil neopažen, da ga ne bi prijeli vojaki, položili na klado v snegu in razgalili hrbet tudi njemu, Andrejevu.

Vojaki so se premikali, konji so dvigali glave, knuta je žvižgala po zraku in golo človeško meso je otekalo v mehurje in se cefralo v kosce, pomešano s krvjo, in se zvijalo kakor kača... Po čistem in belem zraku lepega spomladanskega dneva so pa odmevale kletve in rohnelo je divje tuljenje...

Andrejev je pogledal na stopnice občinske hiše in videl tamkaj pet obrazov, ki so že bili prestali sramoto. Naglo se je obrnil proč. Kadar človek to vidi, mora umreti, si je mislil.

Bilo jih je sedemnajst, petnaest vojakov podčastnik in mlad, golobrad častnik. Zadnji je ležal zraven ognja in se za-

gledal v plamen. Vojaki so se pa igrali s puškami na vozu. Njihove sive postave so se počasi premikale po črnih otajanih tleh in se zdajpazdaj spodtikale ob drva, ki so molela iz ognja.

Gabrijel Andrejev, oblečen v ogrtačo in držeč palico za hrbtom, se je polagoma približal. Podčastnik, širokopleč mož z brkami, je skočil po konci, se obrnil od ognja in strmel v prišleca.

Kdo si? Kaj iščeš tu? je zavpil naglo. Njegov glas je izdajal bojazen in pričal, da žive vojaki v strahu pred ljudstvom, med katere zanašajo razdejanje, mučenje in smrt.

Gospod častnik, tukaj je tuj človek! Častnik je pogledal molče Andrejevu v oči.

Moje ime je Mihajlov, izpregovoril učitelj trdo. — Trgovec sem in grem v vas po opravkih. Bal sem se, da me ne bi zamenjali s kom drugim, saj veste.

Trgovec? je omenil porogljivo drugi vojak. — Tega je treba poučiti, da se ne bo več klatil ponoči okrog. Eno gorko načeljust mu je treba pritisniti!...

Tujec je do kraja sumljiv, gospod častnik, se oglasi podčastnik. — Ali ga ne bi prijeli in preiskali?

Pustite ga! je zagodrnjal častnik leno. Jaz sem že sit teh prokletih lumpov!

Andrejev je stal in molčal. Njegove oči so v temi čudovito odsevale od ognja. Čudna prikazen je bil res — njegova majhna in čedna postava na polju ponoči med vojaki v ogrtači s palico v roki in z naočniki, ki so se lesketali v svitu plamena.

Vojaki so mu obrnili hrbet in zopet posedli na svoja mesta. Nekaj časa je še stal tam, potem pa je zavil na levo in izginit v temi.

(Dalje prihodnjič.)

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti **PALMA**

kaučuk potpetnike in potplate

Zimska sezija!

Velike množine zimskega blaga ravnokar došle.

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10.

Citajte velezanimivo študijo **Dr. Oto Bauer - Uratnik Pot k Socijalizmu.**

Cena 1 din.

Naroča se v upravi „NAPREJ“.

Najtežja zaloga klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC, Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki.

Telefon 366. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana. Čekovni račun št. 10.473.

Kruh in pecivo vseh vrst

najboljše kakovosti peče

I. delavska pekarna v Ljubljani, Kolezijska ulica 4

in ga oddaja

v Ljubljani in okolici v onih prodajalnah, ki so označene s tozadevnimi napisi.

POTNIKI V AMERIKO!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevažata potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

HAMBURGA SOUTHAMPTONA CHERBOURGA v NEW-YORK.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja:

SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo,

Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Čitajte naš tisk!

Dnevnik „NAPREJ“ stane mesečno	Din 12.—
Tednik „LJUDSKI GLAS“ stane mesečno	3.—
Mesečnik „NASI ZAPISKI“ stane letno	25.—
Oskar Wilde: „PRAVLJICE“, elegantno vezane	12.50
Karol Marks in Friderik Engels: „KOMUNISTIČNI MANIFEST“	1.—
Bauer - Uratnik: „POT K SOCIALIZMU“	1.—
SOCIALIZEM IN VERA“ broširana	7.—
lepo in trdno vezana	9.—
F. Engels - Žagar: „RAZVOJ SOCIALIZMA“ od utopije do znanosti, stane	5.—
Naroča se v Ljubljani, pošt. predal št. 168.	

Osebna naročila v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6 I. (Učiteljska tiskarna.)

„DELAVEC“ glasilo Strokov. kom. za Slovenijo, Ljubljana. Družinski list „KRES“ izhaja mesečno in stane letno 40.— Naroča se v Ljubljani, Zidovska ulica 1.

Razširjajte naše časopise in knjige! — V izobrazbi in vednosti je naša moč!

Prodaja po znatno znižanih cenah:

zimsko perilo, platene jopice, rokavice, nogavice itd.

A. ŠINKOVIC nasl. **K. SOSS,** Ljubljana, Mestni trg 19.

OBRTNA NAZVANILA.

Prva mariborska delavska pekarna v Mariboru, Tržaška cesta št. 38, tel. 324, priporoča dober kruh in zemlje.

Prva produkt. zadruga krojačev Maribor, Ruška cesta 5 priporoča obleke za moške in ženske po zmernih cenah in dobre kakovosti.

Gostilna LJUDSKI DOM Maribor Rusko cesta št. 7 priporoča

izborna kuhinja in pijačo.

N. BRUNO MILJANIČ tovarna kanditov in slaščičarna najnižje cene in vsak čas sveže blago. Maribor, Tkalska ulica 4.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15-II.

Kons. društvo za Slovenijo

Poštni predal št. 13. Telefon inter. št. 178.

Ljubljana.

Pošt. ček. rač. št. 10.532. Brzoj. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Hranilni oddelek

naznanja, da je s 1. novembrom 1922

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na 6%

za vloge proti četrtletni odpovedi . . na 6½%

za vloge proti polletni odpovedi . . . na 7%

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadruge! Vlagajte vse svoje prihranke v lastno hranilnico!

Jadranska banka - Beograd

Dejniška glavnica: Din. 60.000.000.

Rezerva: Din. 30.000.000.

Podružnice:

Bled, Cevtat, Celje, Dubrovnik, Mercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korcula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Mežakovič, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavod:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK: Cortland Street 82. New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.